SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2286

av Anders Ekegren (L)

Ålderism inom arbetslivet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa ålderism i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är att åldersfixerat land där erfarenhet och kompetens inte alltid tas tillvara. Detta är särskilt anmärkningsvärt då Sverige, och även många andra länder, har en befolkning som blir allt äldre.

Det innebär att fler äldre behöver jobba allt längre upp i åldrarna. Pensionsåldern är avskaffad och ersatt med en riktålder som förändras i takt med stigande medellivslängd. Från 2026 blir riktåldern 67 år och den lägsta åldern för att ta ut allmän pension är tre år före riktåldern, dvs 64 års ålder. Staten har försökt förmå äldre att jobba högre upp i åldern genom lägre löneskatt för de som fyllt 66 år och lägre skatt för den enskilde från 67 år ålder.

Denna motion tar sikte på ålderism i arbetslivet. I Sverige råder det stor brist på arbetskraft inom många yrken, såväl för arbeten med kortare som längre utbildningsbakgrund. Detta gäller såväl inom offentlig som privat sektor. Detta leder till att det inte går att rekrytera kompetent arbetskraft, vilket innebär

att exempelvis företag inte kan utöka och expandera sin verksamhet. Det innebär i sin tur att Sverige inte blir lika rikt som vi kunde vara.

Detta skall ställas i det perspektivet att Sverige är åldersfixerat. Forskning visar att sannolikheten att kallas till en anställningsintervju minskar redan vid 40 års ålder. Ofta hamnar anställda efter i löneutvecklingen efter 55 års ålder. För de som har fyllt 60 år kan det vara svårt att hitta ett nytt jobb om man blir uppsagd från sitt tidigare arbete.

Även i ett internationellt perspektiv sticker Sverige ut. Pluskommissionen, som jobbar för en positivare syn på livserfarenhet och att ta tillvara erfarenhet och kompetens, visar att det i Norge och Danmark är dubbelt så lätt att få jobb i åldersgruppen 55–74 år.

För samhället i stort och för enskilda individer är det viktigt att åtgärder vidtas för att minska ålderismen och få fler att arbeta till riktåldern och gärna därefter. För att motverka ålderismen är enskilda åtgärder på arbetsplatserna viktiga. Det kan avse attitydförändringar och att arbetsgivaren jobbar aktivt med att motverka ålderism. Även arbetsmarknadens parter kan jobba med åtgärder som innebär att man främjar ett längre yrkesliv som att arbetsgivaren gör pensionsinbetalningar så länge man jobbar.

Men även på politisk nivå behöver det vidtas åtgärder:

- Se över åldersgränsen för att söka studiemedel. I dag är den 60 år och 62 år vid omställningsstudiestöd. Denna ålder behöver höjas för att personalen skall kunna behålla och utöka sin kompetens.
- Anpassa åldersgränser för skatt och i socialförsäkringar i takt med att riktåldern för pensionsålder stiger.
- Staten behöver en samlad politik för att motverka ålderism och åldersdiskriminering.
- Det skall vara möjligt att gå ner i arbetstid från samma ålder som det är möjligt att ta ut pension på samma sätt som föräldrar har möjlighet att gå ner 25 % av sin arbetstid upp tills barnet fyller åtta år.
- Diskrimineringsombudsmannens (DO) roll behöver stärkas och myndigheten behöver få ett tydligare uppdrag att jobba förebyggande och att använda sanktioner mot arbetsgivare som inte följer lagstiftningen.
- En översyn av diskrimineringslagstiftningen bör göras för att se om lagstiftningen behöver stärkas.

Anders Ekegren (L)